

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/2 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/2 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-ora 6 cr. a treia-ora 5 cr., și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Popilăni Nr. 15.

Se prenumără și la poste și la librării.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscripte nu se înapoiază

Numeri singuratici la 5 cr. se vând la „Tipografia”, soc. pe acțiuni

Numeri singuratici la 20 bani se vând la librăria G. Cârjean în Ploști

Mania „ideei”.

(c). Lucrul s'a mai discutat, și nu odată, ci de nenumărate ori. Cu toate acestea, ori-cât s'ar reveni asupra-i, debaterile asupra acestei chestiuni n'ar fi nici-odată prisoselnice, de oare-ce ea formează baza fundamentală a întregii politici din Ungaria.

Maghiarii au o manie, o „idee”: *statul național, statul unitar maghiar*. Întru realizarea acestei utopii ei cheltuiesc toate eforturile lor, — și numai stăpânit de „idee” un Maghiar e cu adevărat Maghiar.

Alienștii clasează monomaniile, — și cercetările lor arată ce forme variate iau ele. Un mic deranjament, o mică sminteală în creierul unui om duce la o desechilibrare a facultăților lui intelectuale; și cum aceste facultăți sunt localizate în diferite centre nervoase, desechilibrarea se manifestă în tot atâtea forme câte centre singuratic, sau câte centre simultane pot fi atinse, fără ca sminteala lor să fie destul de gravă pentru a provoca moartea.

Psichologia modernă își pune o altă chestiune, tot atât de interesantă și cu mult mai vastă: *influența mulțimei asupra individului și a individului asupra mulțimei*. Căci e, într-adevăr, un comerț statornic de idei și de sentimente dela individ la mediul ambiant și dela acesta la individ.

Închipuiți-vă o întrunire publică. Dela un punct oare-care, dela tribună, se zăresc mii de capete în sală, cele mai apropiate distincte, capete de amici și de cunoșcute, cele mai depărtate capete nedesluite necunoscute.

O anumită atmosferă se stabilește în sala aceea. Ca un curent electric pleacă din toți ochii, — o gândire, o simțire parcă plutește în văzduh.

Cine ar pute zice, că mulțimea aceasta nu încearcă emoțiuni sufletești adânci, când oratorul ia cuvântul și-i vorbește de o chestie cunoscută, de o idee familiară tuturor și pe care cu toții deopotrivă o simțesc? Cine ar pute, earăși, pretinde, că mulțimea aceea, acel curent electric ce plutește în aer, cea mulțime de gândiri și de sentimente, care se adună într-o singură mare gândire, într'un singur mare sentiment, lasă rece și nu influențează pe orator?

E bine înțeles, că această înțeluire reciprocă, pe care oamenii o au unii asupra altora atîrînd, în ce privește gradul ei de intensitate de multe circumstanțe: de mărimea și sîntenia cauzei care-i adună la un loc, de pericolul comun ce-i amenință și-i înfrîșește, de talentul ora-

torului, de puterea lui de a reda în cuvinte adecuate ideile și sentimentele ce pe toți îi însușesc, etc. Dar' influența pe care unii o avem asupra altora nu se poate tăgădui.

Toată viața noastră intelectuală constă, dealmîntrelea, în acest schimb de idei și de simțiri, după-cum viața economică a societății constă într'un continuu schimb de interese și trebuințe. Datinele, obiceiurile, credințele, superstițiile, — tot bagajul nostru de cunoștințe așa se formează și așa se răspîndește.

Istoria creștinismului e în întregimea sa o vie dovadă a acestui adevăr. Și, ca să luăm un exemplu din istoria războaielor, ce a fost lupta dela Termopile, ori lupta dela Călugăreni, dacă nu entuziasmul făcător de minuni, transmis, ca de un curent electric, din om în om, din luptător în luptător?

Dar' dacă s'au văzut atâtea pilde când influența reciprocă a mulțimei a dus la minuni de vitejie, de entuziasm ori de abnegație, s'au văzut în schimb ocașii când ideile rele, pervertite atrăgeau masele în mrejele lor și le duceau la peire.

Desfrul societății romane din perioada decadentei, viața aristocrației franceze pe timpul lui Ludovic al XV-lea, etc. sînt dovezi nefindoelnice, că o idee rea, ajunsă la modă în anumite cercuri, cuprinde tot atât de lesne mulțimea, ca și ideile bune și generoase.

Un fel de nevroză generală cuprinde atunci porțiuni întinse ale populației și nevroză aceasta duce la adevărate acte de nebunie. În evul mediu scriitorii ne spun, că sate întregi de oameni plecau cîntînd și dansînd peste câmpuri, la arătarea celui dintîi epileptic, care făcea grimase și gesturi ciudate, neputîndu-și stăpîni nervii slăbănogiți.

În tot cazul, un lucru e sigur: *mulțimea face să crească entuziasmul, dar' micșorează nivelul judecății*. Astfel s'au văzut cugetători și buni povestitori în cercuri restrinse, spunînd nimicuri îngăimate, de cari ar fi roșit în alte împrejurări, din moment ce s'au găsit față în față cu mulțimea și își propuneau să-i vorbească. Ea poate se câștige, el însă totdeauna pierde.

Am făcut această lungă digresiune, ca să înțelegem mai bine „ideea” statului unitar maghiar, „mania” acestei idei fixe, după-cum zicem noi. Căci e un fenomen care merită să ne atragă luarea aminte faptul, că o întreagă societate e stăpînită de această idee absurdă, de această utopie irealizabilă, fără-ca un moment să se poată opri locului și să judece cu sînge rece temeiurile ideii și fără ca să vadă obstacolele de care utopia e menită să se zdrobească, ca o beșică de săpun fără consistență.

Vom arăta deci, într'un articol viitor, cum s'a fanatizat această mulțime și cum a ajuns la o adevărată *nevroză națională maghiară*, care face deocădată aproape imposibilă altă politică în Ungaria, decât politica șovinistă a *outrance*, — pentru-că, ori-cum fie lucrurile, noi nu trebuie să ne amăgim: *cu această politică și cu această dispoziție a spiritului public trebuie să contăm în luptele noastre*.

Sibiu, 31 Maiu n.

Monumentum... aere perennius. Din Blaj primim cu datul de 30 l. c. următoarele:

În zilele acestea avurăm mîngăierea de a vedea pe un fruntaș din Munții-Apuseni aducînd o jertfă plăcută lui Dumnezeu pe altarul națiunii noastre prigonite.

Di Ioan Vișa din Abrud, care acum locuiește în Sibiu, depuse în mîna Ex. Sale Metropolitului nostru, hîrtii în valoare de 16.000 fl., ca *fundatiune pentru meseriași români și spre ajutarea parohului nostru din Sibiu*.

D-na are intențiunea nobilă de-a spori acest primos al seu și a mai ajuta încă, pe cât va pute, chier acolo, unde este mai de lipsă.

Monumente de felul acesta sînt mai prețioase și mai durabile, decât cele de granit și bronz.

Comitetul partidului național român din Bucovina, precum anunță *Patria*, ține azi o ședință, în care între altele se va prezenta atitudinea partidului față de *alegerile viitoare pentru camera provincială* și se vor lua măsuri pentru organizarea mai departe a partidului.

Dela Ligă. După inițiativa dlui Dr. G. Beldiman, medicul spitalului din Stoinești (Bacău), în curînd se va înființa acolo o secțiune a Ligii culturale.

Sentență ... patriotcă. Sămbătă, în 28 l. c. s'a judecat la tribunalul din Budapesta procesul de presă intentat de procuratură ziaristului Kornai István, pentru un articol publicat în foaia „Népszeker”, în care este vătămă în mod grobian armata noastră comună.

Eată ce a scris dl Kornai în articolul seu:

„Cea mai principală pretensiune a noastră este *independența Ungariei*. Aceasta însă e împedecată de partidul lui Bánffy, capabil de oia-și-ce; e împedecată de un corp de ofițeri austriaci, o adunătură alcătuită din nați-

străine, la care se alătură toți mamelucii curții din Viena. Contra acestor trei tabere trebuie pornit un curent vehement și plin de ură.

Trebuie să vestim pretutindenea, că tabăra primă, a lui Bánffy, e *cumpărată în ascuns*, ear' cea de a doua pe față, de oare-ce ofițeri de rang mai înalt ai armatei comune numai pentru lefale mari păstrează fidelitate împăratului austriac.

Procurorul a intentat procesul pentru *vătămare de onoare și calumnie* în contra ofițerilor și pentru *agitatie* contra armatei comune.

Dar' cum articolul este „patriotic”, jurații încă s'au arstat destul de patriotici și au aflat că în el nu se cuprinde decât vătămă de onoare, ear' tribunalul a condamnat pe autor la o *lună închisoare și 10 florini amendă*.

Oare tot asemenea ar fi fost sentența, dacă în locul lui Kornai ar fi stat vre-un agitator Român pe banca acuzărilor? Dubităm...

Gladstone și Românii.

Astăzi „marele bătrîn” al Angliei e trecut în lumea unde nu există bătrînețe și tinerețe. După o viață laborioasă de aproape nouă decenii, el odihnește alături de celebritățile Angliei în abația dela Westminster, panteonul Angliei. Glasul lui pîtruns de credință în adevăr și de dreptate, teribil pentru toți tiranii și mîngăietor pentru toți opri-mații, s'a stins, relativ tîrziu, dar' totuși prea de vreme.

Noi, cari cu pie admiratie privim la marea lui de caracter, am fi dorit atât de mult să-l auzim fulgerînd și în contra impiilor nostri stăpînitori. Eată de ce reînviem astăzi, în semn de pietate față de memoria lui, care eternă se planeze drept model și înaintea poporului nostru, ultimul seu cuvînt, pe care, după cât știm, l'a pronunțat și despre noi și în favorul nostru.

E vorba de o convorbire, ce a avut-o cu un politician maghiar, la 1896. Ca un slab ehou al acestei convorbiri, a apărut în „Alkotmány” o corespondență din Londra.

Vom reproduce mai în jos întreagă corespondența din „Alkotmány”, pe care cetitorii nostri de sigur vor ceti-o cu drag. Un singur lucru e de regretat: publicistul maghiar din Londra, neglijîndu-și chiar datorita de interviueur, a întrelăsat a reproduce mai detaliat cuvintele marelui bătrîn rostite referitor la noi. Dar' dacă publicistul maghiar le re-tace, ni-le putem închipui cam cum vor

fi fost acele cuvinte. — Eată corespondența:

Londra, 7 Octombrie 1896.

Corespondentul ziarului „New-York-Herald” din Londra este amic vechiu al lui Gladstone și în Engiltera e considerat, în genere, ca trimbăci acestui „grand oldman”.

Este un an de când cunosco pe acest publicist excelent și nu odată i-am dat informații, referitoare la Ungaria.

Cu ocaziunea discursului lui Gladstone, ținut la Liverpool l'am rugat, că dacă va confera cu Gladstone despre chestiunea orientală să facă amintire de Ungaria și să-i spună, că un corespondent din Londra al unui ziar maghiar ar dori să-i știe părerea despre *referențele ungare și despre misiunea specială a Ungariei în Peninsula-Balcanică*.

Să mergem împreună la Liverpool — zise amicul de casă al lui Gladstone — și eu te voi introduce la rugarea mea el va răspunde cu plăcere la întrebările d-tale.

La Liverpool.

Așa s'a întîmplat. Când m'am prezentat mi-se părea că am înaintea mea pe un mare bărbat al bisericei, pe un misionar. Gladstone e de 86 ani, cu păr alb ca zăpada, și tot cuvîntul, toată mișcarea lui tradează mai mult pe omul bisericei, decât pe bărbatul de stat laic.

Bine a zis amicul seu de casă, că aplicarea naturală a lui Gladstone n'a fost pentru politică, ci pentru teologie; ca prim-ministru totdeauna așa și-a îndreptat faptele, ca-și-cînd în dosul lui s'ar afla un preot, care are concepte abstracte despre *bine și rău* și care stă foarte departe de *violenta și astuția lui Talleyrand ori a lui Machiavelli*.

În diplomație a suferit multe desastre, ear' învingerile ce le-a raportat le-a cîștigat tocmai în urma *naivității* sale, în dosul căreia se credea că e ascunsă viclenie; a învins așa, cum învinge în duel față de duelantul bine instruit acela, care n'a avut nici-cînd sabie în mînă.

În discursurile sale oratorice nu este nimic laic sau profan, nu aflăm în ele sarcasm sau ironie și nici o urmă de așa numitele frase oratorice, menite a face efect momentan; vorbirele lui te entuziasmează, numai pentru-că în ele se manifestă o convingere firmă și ascultătorul se învîpăiază de *fiacără credință care luminează vorbirea și dă raze de lucru*.

Nevasta lui Gladstone e de 83 ani și e totdeauna cu bărbatul seu; și acum bătrîna lady se află în Liverpool în toaletă simplă, ear' din privirea-i se poate cunoaște conștiința sa curată, naivă; prezentarea ei este o dovadă despre viața casnică exemplară a lui Gladstone și caracterizează pe bărbatul de stat „evangelic”. Gladstone m'a primit cu bucurie și mi-a spus, că la anul 1850 a cu-

FOIȚA „TRIBUNEI”.

Teatru român.

— Istoricul „Societății pentru fond de teatru român” —

de

Iosif Vulcan.

(Urmare).

O fericită întîmplare a voit să putem cita între sprijinitorii înființării teatrului național și pe Eminescu, care își începuse cariera literară în „Familia” și care pe vremea aceea studia la universitatea din Viena. De acolo ne-a trimis un articol intitulat: „Repertoriul nostru teatral”, care a apărut în „Familia” la 1870, nr. 3.

Ei încep astfel:

„Fiindcă ideea creării unui teatru național dincoace de Carpați prinde din ce în ce mai mult aripi și dimensiune; fiindcă capacitatea tinere însemnată s'au simțit îndemnată d'a spune și ele câte o vorbă în astă privință, cred că-mi va fi permis și mie să mă întind la vorbă asupra acestei chestiuni tot atât de frumoase, pe cât și de folositoare...”

Apoi analizînd literatura noastră dramatică, constată sărăcia ei și sprijinul propu-

nerea lui Lăpădat: „Un almanach pe fiecare an, care să conțină numai lucrări dramatice, se înțelege că bune”.

Apoi urmă:

„Al doilea moment în crearea teatrului național sînt actorii. Dacă repertoriul e suficient unui teatru, actorii sînt corpul lui, sînt materia în care se întrupează repertoriul. Dacă națiunea română se va simți dispusă de a contribui într-adevăr și din toată inima pentru un teatru, care să-i facă onoare, ea va crea stipendii pentru actori și actrițe”.

Această aderență îndeeșbi din partea tinerimii, dar' manifestată și din alte cercuri prin scrisori primite la redacție, m'au îndemnat să fac apel la sprigulul ilustrei familii de Mocsonyi, pe care ne-am deprins a o vedea în fruntea tuturor întreprinderilor noastre naționale și culturale.

Cererea mea fu ascultată. Dl George Mocsonyi, care pe atunci era deputat și petrecu în Budapesta, întruni la sine, spre sfîrșitul anului 1869, pe deputații afiați în capitala țerei, dimpreună cu scriitorul acestor rînduri, spre a discuta chestiunea înființării teatrului național. Conferența aprobă ideea și luă hotărîrea, ca după sărbătorile Crăciunului, pe când se vor întoarce de pe acasă toți deputații români, să se convoace toată colonia română din Budapesta, pentru a se înțelege despre modul procedurii la instituirea unui comitet, care să fie însărcinat cu adunarea

ofertelor pentru fondarea unui teatru românesc dincoace de Carpați. („Familia” 1869, nr. 50.)

În urmarea acestei decisiuni, după-ce venise pe acasă toți deputații români, în luna lui Februarie 1870, s'au ținut tot la dl George Mocsonyi, două conferențe. La a doua luară parte toți deputații români, afară de dl George Ioanovici; nedeputat am fost de față, pofit, numai eu.

Președinte al conferenței s'a aclamat dl George Mocsonyi, ear' notar subsemnatul. Conferența a primit în unanimitate propunerea pentru înființarea teatrului național și a decia ca inițiativa în chestiunea aceasta importantă să se facă de toată colonia română din Budapesta. Spre scopul acesta s'a propus și votat un apel către inteligența română din Budapesta, care apel s'a semnat apoi de toți cei de față.

Eată apelul:

„Oătră inteligența română din Budapesta!”

Necesitatea înființării unui teatru național pentru Românii de dincoace de Carpați se simte de întreaga românie.

Această necesitate este una dintre cele mai ardente. Așa ne spun o mulțime de voci, ce în toată ziua ne sosesc de prim toate părțile; așa ne șoptește inima și ne spune priceperea noastră.

„Deci un început serios și regulat pentru realizarea ideii nu se mai poate amîna, căci fiecare minut pierdut învolvă daune imense și responsabilitate mare față cu viitorul.

Conform opiniei publice, manifestată și în publicitate și în particular, — precum spuserăm mai sus, — acel început ar fi să se facă în Budapesta, prin mijlocirea inteligenței naționale, concentrată aici.

Deci subscriși ne luăm voea a ruga pe toți inteligenții români din Budapesta, să binevoiască a se întruni Luni, la 28 Faur st. n., după amiază la patru ore, în refectoriul redutului orășenesc, pentru a se consulta în privința aceasta și a stabili măsurile necesare.

Pesta, 19 Faur 1870.
Antoni Mocsonyi, Georgiu Mocsonyi, Alexandru Mocsonyi, Ioan Eugeniu Cucu, Sigismund Popovici, Iosif Pop, Dr. Aurelia Maniu, Vi-chentie Boșdan, Sigismund Borlea, Iosif Hodoș, Ladislav Butean, Basiliu Jurea, Lazar Ionescu, Petr. Mihályi, Demetriu Ionescu, E. B. Stănescu, V. Babeș, Iosif Vulcan”.

Acest apel publicat în „Familia” din 1870, nr. 7, s'a trimis separat fiecărui Român din colonia budapestană. Originalul se află în arhiva societății pentru fond de teatru român, la Brașov.

(Va urma).

1848.

Cronica anului.

Cluj, 31 Maiu.

Mercuri în 31 Maiu s'a ținut la dietă o ședință prealabilă, ocupîndu-se cu dreptul de alegere.

Gradeș, 31 Maiu.

Bar. Hrabovsky a dat față cu Iellacici. Hrabovsky nu merge la Agram.

(Gaz. de Trans.)

Dresda, 31 Maiu.

Camera a hotărît să nu răspundă la mesajul de tron. La Lipsa încă încep turburările. Răscoluții au puscat asupra gardiștilor.

(Gaz. de Trans.)

Sighetul-Marmației, 31 Maiu.

Husarii „Württemberg” au sosit azi aci sub conducerea lui Lenkey. Ei erau în Galizia și știrea că patria e în pericol, i-a îndemnat să vină acasă rupînd disciplina. În Sighet studenții mai cu seamă i-au primit cu ovațiuni.

(Kerékgyártó: Nev. napok).

noscut mai mulți emigranți maghiari de frunte; a auzit vorbind și pe Kossuth și a admirat mult talentul lui oratoric.

Vederile lui Gladstone.

Acele au fost zile frumoase în istoria poporului maghiar — zise Gladstone. Dacă Ludovic Bonaparte, president al Republicii franceze, asculta atunci de Lordul Palmerston, să declara deja la 1849 războiul Rusiei și Austriei și învingerea era sigură, căci Italia, Ungaria și o parte a Germaniei era pe partea noastră. Noi eliberăm Ungaria, precum și Italia și partea sudică a Germaniei, care atunci era născută pe domitori germani și ar fi putut cu Republica franceză.

Dar Ludovic Bonaparte, având scopuri dinastice egoiste, a abandonat Ungaria și Italia și a lăsat înaltă pe Engliera.

De atunci au trecut 46 de ani și multe lucruri s-au schimbat. — Ungaria a făcut tranșacțiune cu Austria și bine a făcut.

Dar spre nenorocirea națiunii maghiare, noua Ungarie și-a însușit greșelile vechii Austriei.

„Divide et impera“ a fost oare-când deviza austriacă. Astăzi a devenit deviza maghiară.

Gladstone și Românii.

După acestea Gladstone — basat pe informații false — (?! Red. „Trib.“) a expus gravaminele Românilor tocmai așa după cum se pot ceti în ziarele române.

Gladstone despre legile bisericești.

A trecut apoi la legile bisericești, zicând următoarele:

„Nu era nici o lipsă, ca prin introducerea căsătoriei civile obligatorie să se facă și mai insuportabilă apăsarea naționalităților confuscând guvernul prin nouele legi bisericești libertatea conștiinței.

Cum aud guvernul maghiar a făcut aceasta în interesul ideii de stat maghiar. E greșită această procedură.

Ideea de stat maghiar nu se poate face iubită cu de-a sila, dar nici prin legi de aceea, cari sunt contrare obiceiurilor, tradițiilor și sentimentelor religioase ale poporului.

Legile bisericești au făcut numai mai urgisită înaintea naționalităților ideea de stat maghiar.

Ungaria și Orientul.

Pactul, pe care Austro-Ungaria îl va fi făcut cu Regele Carol în București (alusiune la visita Monarhului nostru. R. „Trib.“) e numai de un caracter oficios și la timpul seu poporul românesc nu va ratifica acest contract.

Ungaria are o misiune mare în Orient, pe care însă partidul guvernamental de acum și guvernul nu o pricepe.

Problema națiunii maghiare ar fi împreunarea bisericilor ortodoxe și catolice ca mijloace, cari se servească spre binele moralizării, spre ocrotirea libertății conștiinței. În loc de aceasta Austro-Ungaria visează de a anexa și se pregătește a înghiți Macedonia, pe când Rusia are dorința a pune mâna pe Constantinopol.

După ce înăse căile ferate ale Rusiei nu sânt construite, ea voeste să susțină status quo, ear' mai târziu se va năpusti asupra Austro-Ungariei.

Austro-Ungaria a picat în cursă și s'a înțeles cu Rusia pentru susținerea de status quo în Peninsula Balcanică.

Astfel apoi Sultanul își poate continua după plac bașbozaciile și poate ucide pe Armeni ca grămada. Puțin îi pasă de notele puterilor, de intervenția Europei, de oare-ce convenția ruso-austro-ungară îi asigură status quo, precum și aceea, că uciderea creștinilor va rămâne nepedepsită.

Chestiunea orientală.

După părerea mea Ungaria lucră cu totul în contra intereselor sale, spriginind și primind politica de status quo.

Războiul între Rusia și Austro-Ungaria e numai chestiune de timp și ori-ce ar face azi Austro-Ungaria, Rusia n'ar începe războiul, din simpla cauză, că nu e în stare a risca un război european, până-când nu-i vor fi construite căile ferate.

Acest timp Ungaria ar pute să-l folosească pentru de a câștiga simpatia creștinilor din Orient și să lupte pentru eliberarea lor.

Ce face ea însă?

Provoacă acasă Kulturkampf.

Părerea mea e, că aceasta e o politică pe cât de greșită, pe atât de imorală.

Cu acestea s'a sfârșit interview-ul.

Chestiunea școalelor noastre din Brașov.

Sinoadele parohiale dela Sf. Nicolae și Sf. Adormire din Brașov au adus în ședința ținută Duminecă, în 29 I. c. un conclud de cea mai mare pondositate pentru salvarea școalelor române din Brașov.

La propunerea comitetului parohial, ca răspuns la adresa consistoriului arhiepiscopian din Sibiu, prin care se recomandă a se cere un ajutor interinimial dela guvern, sinoadele respingând afirmațiunea guvernului, că școalele ar fi primit subvenție străină, enunță între altele ca conclud, că:

Ministrul de culte și instrucțiune publică oferă ajutor din partea statului, garantând limba de propunere și caracterul confesional al lor. Susținătorii școalei însă nu se află în situația materială, care i-ar constringe a petiționa după ajutor, de oare-ce sânt în stare a acoperi toate lipsurile școalelor din propriile mijloace. Biserica Sf. Nicolae sub titlul „Susținerea școalelor primare“ are introdusă în bugetul seu suma de 12.500 fl. Pe lângă aceasta, pentru susținerea gimnasiunului, a școalelor reale și comerciale, mai pune în buget, deja pe exercițiul anului 1898, din veniturile sale suma de 27.500 fl.

După concludul, primit cu unanimitate și însușire, în sinod s'a exprimat părerea unanimă, că cu toții sânt gata a aduce ori-și-ce jertfe pentru susținerea școalelor.

Credem, că știrea despre atitudinea corectă și bărbătească a sinoadelor parohiale va fi primită cu mare bucurie de toți Românii.

Crisa austro-ungară.

(După „Revue de Paris“).

III.

(Urmare).

În luna lui Aprilie, contele Badeni a avut o mare idee, — împrumutată ca și toate ideile dela contele Taaffe: — să-și facă centrul de grupare al majorității din privilegiatilor de toate colorile, adică fracțiunea moderată din vechial partid liberal și conservatorii feudal bohemieni: în total aproape de 80 deputați; de altă parte fidelul club polonez, vre-o 50 membri; în fine să-și procure prin seducțiuni și amenințări un sprigin dela 50—80 voturi. Astfel, reprezentanții a mai puțin de o miime de alegători — 5402 din 51/2 milioane — și aleșii poliției și ai gendarmilor galițieni aveau să formeze punctul de plecare al majorității.

Privilegiații germani hesitară. La începutul lui Aprilie contele Badeni își dădu demisiunea: Împăratul, prin o scrisoare autografă, îl asigură din nou de întreaga sa încredere, și marii proprietari se predară. Combinația Badeni triumfă: compromisul va fi votat de privilegiatilor, Polonezi, Germani progresiști și câteva voturi cumpărate, de exemplu de ale Italianilor sau Slavilor dela Sud.

Mai era o teamă: Cehii văzându-se izolați și crezându-se tradați, nu vor întrebuința oare contra compromisului arma obstrucțiunii, pe care s'au deprins s'o manneze sub ministerul de coalitiei? Ca să încunjure pericolul și ca dovadă a bunelor sale dispoziții, contele Badeni publică la 6 Aprilie ordonanțele ministeriale asupra întrebuințării limbilor germană și cehă în Boemia. Socotea să evite obstrucțiunea cehă: nu prevedea însă obstrucțiunea germană, care izbucni îndată, și care durează încă.

În afară de Austria, nu s'a înțeles lămurit, de ce apariția ordonanțelor a provocat o asemenea izbucnire de patimi naționale. Ordonanțele stipulează că ca începere dela 1 Iulie 1901 funcțiunile publice civile din Boemia, nu vor mai fi date decât candidaților cari vor proba, prin vorbă și prin scris, perfectă cunoștință a limbilor germană și cehă. Art. 19 din legea constituțională privitoare la drepturile generale ale cetățenilor, glăsuiește astfel în paragraful 2: „Statul recunoaște limbilor usuale din o provincie, egalitate de drepturi în administrație, în școală și viața publică“. În Boemia însă, sânt 2,160.000 Germani și 3,645.000 Cehi. Ordonanțele fac ele oare altceva decât să asigure respectul acestui principiu?

Fără îndoială, decât, creând un regim special pentru Boemia, se pare-că pregătesc calea într-o recunoașterea definitivă a federa-

lismului și isolează pe Germanii din Boemia de restul Germanilor. Egalitatea aparentă pe care o creează este în realitate, zice Germanii, cea mai rea din inegalități. Un German nu câștigă nimic învățând limba cehă, și apoi este un studiu lung și greu. Limba germană, din contră, este pentru un Ceh ușoară de învățat, și singură această limbă îi deschide lumea ideilor. Atâta rigoare era de prisos: în Boemia se află o parte cehă, una germană, și o alta mixtă; se le separe și numai în cea din urmă se se ceară cunoștința amânduror limbilor. Din contră, după ordonanțe, Germanii vor fi excluși din funcțiunile publice, întregul corp de funcționari va fi umplut cu Cehi, și influența oficială va fi pusă în serviciul propagandei naționale slave.

Obstrucțiunea durează încă și pare hotărâtă a merge până la capăt, până a se opune chiar la discuțiunea compromisului. Acum nu mai e vorba de compromis definitiv: guvernul nu cere decât prorogarea, pe un an, a acordurilor în vigoare astăzi; și astăzi — ce schimbare! — sânt Cehi și Poloni, cari îl spriginesc cu cea mai mare ardoare. Dar opoziția nu desarmează: „Obstrucțiunea va dura atâta cât vor dura și ordonanțele“. Se invocă înzădă interesul statului; mult, foarte mult timp, Germanii s'au lăsat să fie prostiți și fără câștig. Cu toate violențele și ilegalitățile pe care le comite zilnic guvernul și biroul camerei, obstrucțiunea a rămas până acum stăpână pe teren; nu e sigur, că expulsiunile reglementare și evacuățiunile cu armata o vor dovedi, căci stupefacția și descurajarea organelor din majoritate arată tocmai contrarul. „Nu se va da de capăt acestor oameni pe căile legale“. Rămân celelalte: lovitură de stat. De când cu declarațiile baronului Bánffy, primul-ministru unguresc, făcute în parlamentul din Pesta cu ocaziunea discuțiunii compromisului provisor, această soluție nu pare cu neputință.

IV.

Pe când în parlamentul austriac se eternise discuția asupra compromisului, chiar provisor, parlamentul unguresc a votat acest act în două ore, fără discuție. O demonstrație de loialism, care nu costa tocmai scump pe Unguri: grație provisoratului, ei se vor mai folosi încă un an de cuota-parte de 30% față de 70%: prin urmare câteva milioane de câștigat.

Sânt doi ani de când niște comisiuni parlamentare, una austriacă și alta ungurescă, au intrat în discuțiunea refinoarei compromisului. Comisiunea austriacă a propus dela început, ca cuota-parte a Ungurilor să se ridice la 43%. În spriginul acestei propuneri comisiunea arată enorma desvoltare a prosperității publice în Ungaria, față cu depresia economică ce apasă asupra Austriei. Comisiunea mai zicea, că Austria se arată conciliantă cerând așa de puțin, de oare-ce, dela uniune și până azi, Ungaria a tras cel mai mare folos.

Ungurii însă au răspunsuri la toate cele. Nici țeara lor nu este așa de prosperă cum se zice, nici Austria nu e așa de miserabilă după-cum o pretinde.

E just, că Austria suferă de cea mai mare parte a sarcinilor, dar datorită această compensațiune Ungariei, ca răscumperare a absolutismului și centralismului pe cari i-le-a impus până la 1867.

Este fals că Ungaria trage din dualism cel mai mare folos; interesul seu ar cere ca să se retragă din asociație și să nu conserve cu Austria decât legătura uniunii personale. Dar, din fidelitate pentru drepturile istorice, din respect pentru Pragmatica-Sanctiune, din considerație pentru Regele seu, nu se dă îndărăt dela sarcinile uniunii; consimte chiar, ca se probeze spiritul seu de conciliare, se mărăsească contribuțiunea sa cu unu, cu unu și jumătate, chiar cu două la sută.

Grație inexperienței și ignoranței contelei Badeni, Ungurii au fost scuțiți de acest sacrificiu pentru un an. Compromisul provisor propagă pentru această durată toate acordurile actuale. Dar peste un an fi-vor mai avansați? De sigur că nu. Discuția va reîncepe încă și mai frumos. Ungurii nu vor vedea nici o greutate la prorogarea din an în an a unui provisorat care le este așa de favorabil. Dar pentru moment monarhia austro-ungurească ar pute justifica numele pe care i-l-a dat un om politic de o ironie crudă: die Monarchie auf Kündigung (monarhia căreia i-se dă cele opt zile).

Sub forma actuală uniunea austro-ungurească nu este populară în nici unul din aceste două țări. În Austria toți Slavii sânt contra și trec asupra dualismului vechi lor ură de centralism. În Ungaria marea majoritate a populațiunii, în măsura în care începe a cugeta politicește, e pentru uniunea personală pur și simplă. Un Ungur în Austria și un Austriac în Ungaria, sânt străini ca și toți ce-

iață străini. Împăratul însă ține mai presus de toate la dualism. Ungaria, se vor implini în curând 50 de ani, a făcut o revoluție și a depus pe Habsburgi. Din această aventură, Francisc Iosif a păstrat un mare respect pentru supuși așa de devotați când sânt satisfăcuți, și totodată așa de hotărâți, așa de extremi în opoziția lor. În țeară amintirile revoluției trăiesc încă: partidul independenței, partidul din 1848, e singurul care are rădăcini adânci în popor.

Dar' originea sa însăși și programul seu — uniunea personală — îl îndepărtează dela putere.

Partidul liberal, singurul, garantează Suveranului liniștea din lăuntru a Ungariei și menținerea dualismului.

(Va urma).

CRONICĂ

Sibiul, 31 Maiu n.

Fundator la casa națională. Precum aflăm dl. Const. cav. de Sterin din Brașov a fost cel dintâu care a dăruit pentru casa națională din Sibiu 100 fl. v. a., ear' acum de curând a intrat în șirul fondatorilor acestui așezământ național, depunând la casa „Asociațiunii“ suma de 1000 fl. Fapta generoasă se laudă de sine!

Curtea română în Sinaia. MM. Lor și AA. LL. Regale vor lua reședința la Sinaia în ziua de 6 Iunie c.

Dr. Nicolae Maier. În mormântarea răposatului protopresbiter Maier s'a făcut ieri la Seliște cu o participare impositantă a inteligenței și poporului din Seliște și jur. Au luat parte preoțiimea și învățătorimea tractuală în corpore, apoi reprezentanți de ai preoțiimei din tractele învecinate, mulți inteligenți români din Sibiu, prieteni și stimulatori ai răposatului și o mare mulțime de popor. Serviciul funebru a fost îndeplinit de 10 preoți, pontificând dl. ascer consistorial Zaharia Boiu. S'au rostit frumoase cuvântări de cătră dl. Zaharia Boiu și Dr. D. P. Barciuanu.

În legătură cu aceasta amintim, ca o întregire la datele înscrise în necrolog, că răposatul protopresbiter și-a făcut studiile în Viena, unde a fost trimis la studiu cu stipendiu acordat de nemuritorul metropolit Șaguna.

Societatea pentru fond de teatru. Primul număr al avis: Conform programului deja publicat pentru festivitățile ce se vor aranja cu ocaziunea ținerei ședințelor „Societății pentru crearea unui fond de teatru“ în zilele de Răsărit, în opidul Hațeg, secțiunea pentru aranjarea unui banchet face prin această cunoscut, că toți acei onorați domni și doamne din jur și îndepărtate, care voes: a lua parte la acest banchet, să binevoiască a se însușina la subscrierul cel mult până Sâmbătă, în 4 Iunie a. c., ca să se poată dispune cele necesare. Hațeg, 29 Maiu 1898. Bersan, vicepreședinte.

Licențiat. Ni-se scrie din București: Sâmbătă, 16/28 Maiu curent, eminentul student în drept George G. Tamara, bine cunoscutul naționalist, care în mai multe întruniri publice a ținut îndăscărate și frumoase discursuri în chestia națională, și-a trecut teza de licență intitulată „Etiologia naturală“ cu stralucit succes, fiind felicitat de toți acei cari i-au auzit corectele și elocvente răspunsuri date comisiunii examinătoare a facultății de drept din București.

A doua ședință literară a „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“, ținută la 28 Aprilie c, sub conducerea vicepreședintelui dl. Ioan Ganea, măiestru cocojar, a fost bine reușită. Măiestrul croitor dl. Zih. Voilean, cu bogate cunoștințe și experiențe câștigate în atelieele cele mai de renume din Baden, Komorn, Strigoni, Budapesta, Karlsbad etc. și îndosebi la cursul de 2 luni, făcut la „Erste Wiener praktischer — Zuschnneider verein“, a ținut discurs despre croitorie, introducând pe însemnatul număr de ascultători în toate amănuntele acestei bresle. Mult haz a produs dl. Ioan Bălteș, culegător-tipograf, prin citirea corectă a noilei turcești „Veriga de aur“. Declamațiunea dlui George Moccan, bibliotecarul reuniunii, împedecată de a participa, s'a amnat pe proxima ședință, ce se va ține, precum aflăm, Joia viitoare, cu care ocaziune va declama și d-șoara Elena Baciu, va vorbi despre măsurit dl. Emiliu Petruș, măiestru măsar, ear' dl. George Poponea, culegător-tipogr. și notarul reuniunii va ceti o bucată aleasă.

Avis. Toți aceia, cari au binevoit a subscrie acți la institutul de credit și economii Bihoreana, sânt rugați respectuos și pe această cale, ca în înțelesul punctului 5 din prospectul pentru înființarea institutului sus-amintit, să binevoiască a plăti cel mult până în 12 Iunie 1898 st. n. rata a 2-a de 20% din valoarea nominală a acțiilor subscribe, ca apoi fiind îndreptățiți a cere înregistrarea firmei, să putem pune la cale cât de curând înactivarea Bihorenei.

Pentru orientare amintim și aceea, că pentru ratele cari nu s'au numărat la termenul fixat, sânt de a se plăti 6% interese de întârziere și direcțiunea la cas de lipsă poate chiar și anula acțiunile, a căror rate restante nu s'au plătit nici după 2 provocări; în cazul acesta sumele plătite mai înainte cad în folosul institutului.

După restul de 70% din capital, dela ratele plătite înainte de termen, institutul plătește interese de 5%. Oradea-mare, 2 Maiu 1898. Iosif Vułcan, președintele direcțiunii. Dr. Coriolan Pap, director executiv.

Antisemitism. Din Cracovia se anunță, că în Calvaria s'au făcut Vineri mari demonstrații antisemite. Tăranii din jur au atacat casele Jidanilor, devastând ce le sta în cale. Gendarmeria, care a eșit la fața locului, a trebuit să folosească arma, în urma căreia au fost omorâți câțiva țărani, ear' alții grav răniți. Pentru mai mare asigurare a liniștei s'a reciruit miliție.

Comisari guvernali pentru examenele de maturitate din acest an au fost numiți din partea ministrului unguresc de culte și instrucțiune publică: pentru gimnasiul român din Brașov dl. Dr. Eugen Gadl, consilier ministerial și profesor la politehnicul din Budapesta, ear' pentru gimnasiul român din Blaj dl. Nicolae Putnokey, director al gimnasiului de stat din Lugoj.

Cas de moarte. Nicolae I. Ciurcu, cunoscutul librar român din Brașov, un bărbat foarte activ și srguinios, după lungi și grele suferințe a răposat alaltăieri în Agram, unde se dusesse bolnav dela Abazia pentru a fi căutat într-un sanatoriu.

Atentat. Din Constantinopol se anunță, că Tahir bey, redactorul ziarului oficios „Maliumat si Serbet“, a fost atacat de trei indivizi, lângă gimnasiul grec de fete.

Uzul din năvălitori i-a dat o teapănă lovitură de cuțit, dar' rana ce i-a pricuiuit nu este mortală. Se crede, că tinerii turci au plănuit acest atentat, voină ca să nimicească pe ziaristiții ce sânt puși în serviciul palatului.

Atentatorii au fost prinși.

Neliniștea în Graz. Precum se anunță, în Graz încă nu s'a restabilit liniștea pe deplin. Locuința presidentului contele Gieispach e păzită și acum de un mare post de gendarmi.

Foc și grindină. Zilele trecute un mare foc a pusuit în comuna Terpin din comitatul Bistrița-Năsăud. 30 de case, toate superedificatele și întrețel au fost prefăcute în scrum. Paguba se urea la 100.000 fl. În 25 I. c. pe hotarul comunelor Blășfău, Aldorf, Platie, Bistrița, etc. a bătut grindina, făcând mari prgăbe în sēmănături și legume. Sēmănăturile nu au fost asigurate. Viscolul a ținut 5 minute. Grindina a fost de mărime extraordinară.

Demonstrație la ministrul de interne. Conducătorii socialiștilor din Budapesta au convocat o adunere de lucrători, în care era să se țină prelegeri publice. Scopul adevărat era, ca se facă o demonstrație sari-vari ministrului de interne. Mulțimea în frunte cu conducătorii s'au dus la locuința ministrului, dar' spre marea lor surprindere toată strada era ocupată de poliști. Deși prelegerile s'au făcut în cea mai mare discrețiune, neavând cunoștință despre scopul ce-l aveau decât conducătorii, demonstrația n'a succedat. Au bune urechi spionii ministrului de interne, nu-i vorbă!

Un valoros tablou. De câteva zile este expus la Ateneu tabloul picturului Tadeu Adjukiewicz, reprezentând defilarea armatei române la Cotroceni.

Necaz unguresc. Înainte cu un an, Monarhul, de sigur la propunerea vre-unui ministru unguresc, a deamuit pe canonicul din Zagreb Dr. Krapacs de episcop titular de Belgrad și Szend. Episcopul Szwossmayer, care avea să facă sfințirea, nu a putut lăsa ca Krapacs să intre în această distincție bisericească și a informat pe Papa din Roma despre purtarea canonicului, care duce o viață fără nici o credință și cu totul antibisericească. Krapacs e de altcum membru la o societate de francmazoni. Urmesă o politică nesănătoasă și face Ungurilor serviciu politic derogătoare poștiei sale bisericești. Krapacs a cerat să se desvinovătească, dar' se vede că nu i-a succedat îndeajuns, căci Roma nu aprobă până în ziua de azi denumirea.

Ungurii încă necăjiți fo, că un așa bun instrument al lor, Roma îl lasă la o parte.

Știri mărunte. Azi se licitează în Paris toată averea mobilă a picturului maghiar Munkácsy.

— Fabricanții de săpun din Viena, în vederea scumpetei generale au ureat și ei prețul săpunului cu 3 fl. de maza metrică.

— Opt persoane, cari voiau se treacă la Baja cu o luntre Dunărea, au fost înghițite de valuri.

— Din prilejul aniversării de 100 de ani dela nașterea marelui poet polon Michewicz, se va ridica în Carlsbad o statuă.

La

Abonament lunar

pentru Iunie st. v.

— cu prețurile din capul foi —

Invită

Administrațiunea ziarului „TRIBUNA“

Proprietar: Pentru „Tipografia”, societate pe

Cofetărie și cafenea „Sub arini“.

Anunț de deschidere!

Am onorul a aduce p. t. publicului la cunoștință, că la 29 Maiu st. n. a. c. (Duminică Rosaliilor apusene) voi deschide o nouă

cofetărie și cafenea cu verandă de vară

în promenada de sub arini (mai înainte locuința grădinarului societății de înfrumusețare).

Recomand onoratului public acest plăcut loc de petrecere, asigurându-l că voi servi cu prăjituri bune, excelente răcoritoare de tot felul, precum și beri, vinuri și ape minerale pe lângă mâncări reci, cu aceleași prețuri, ca și în localul principal din strada Cisnădiei nr. 19.

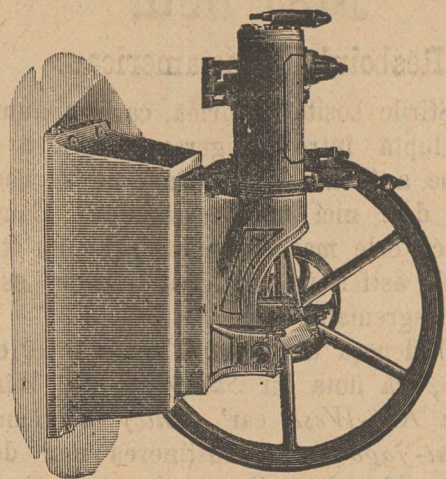
Cerând spriginul onoratului p. t. public pentru această nouă întreprindere se recomandă

cu distinsă stimă

Berthold Frentz, cofetar.

[1211] 3-3

Biliard, cameră de joc și verandă.

Motoruri de Benzin
ale fabricii de motoare de gaz
a lui Rhein în Mannheim.
Către 4000 de motoare în lucrare.
Planuri și socotele de prețuri se
efectuează gratis.
Representanță la
Carol F. Jickeli,
Sibiu.
[157] 4-

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

„Istoria Transilvaniei“

de
George Barițiu.

Monumentalul op al regretatului nostru istoric: „Părți alese din istoria Transilvaniei pe 200 ani din urmă“, se poate procura de acum

cu preț redus!

Volumul I.

broș. în loc de fl. 4.20 numai cu fl. 2.50, leg. fl. 3.30.

Volumul II.

broș. în loc de fl. 4.— numai cu fl. 2.—, leg. fl. 2.80

Volumul III.

broș. în loc de fl. 4.20 numai cu fl. 2.—, leg. fl. 2.80.

Opul întreg:

broș. în 3 vol. în loc de fl. 11.— numai cu fl. 6.50 = șase
florini și cincizeci cr. v. a., leg. fl. 8.60.

Această carte n'ar fi iertat să lipsească din
casa nici unui bun Român.

Parfumeria Meltzer,

strada Cisnădiei, edificiul comandai de corp,
recomandă fabricatele nefalsificate de parfumerie și toaletă procurate
direct dela fabrica

A. Kielhauser în Graz.

În special:

Poudre de dames parisiană,

Esență de brad,

Săpun de glicerin de violele,

Alifie pentru buze,

Extrait violettes d'Abbazia

și Glicerin Crème cosmetic de mult probat pentru îngrijirea pielii, etc. etc.

Veritabil garantat.

[889] 11-

Hârtie

pentru

scrierea de model la examen (Propise)

se află de vânzare la „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu.

100 bucăți 65 cr.

Publicațiune.

Prin aceasta se deschide

a XX. loterie filantropică de stat,

al cărei câștig curat în urma hotărârii prea înalte a Majestății Sale ces. și reg. apostolice se va întrebuița spre următoarele scopuri de binefacere și filantropice: 1. Pentru fondul ce se va crea în favoarea vâduvelor și orfanilor săraci rămași după oficialii de stat. 2. Pentru spitalul de copii „Ladislans“ în Czirkvenica. 3. Orfanotrofiul „Gizela“ în Zolyom-Lipeș. 4. Societatea „József“. 5. Spitalul comun în Erdő-vidék. 6. Asilul de copii Clotilda în Budapesta. 7. Reuniunea filantropică a femeilor în Cluj. 8. Societatea Vinerei-mari. 9. Societatea crucei albe din com. Bichiș.

Căștigurile în număr de 7691 fac conform planului de joc 365.000 coroane și anume:

1 câștig principal	150.000 cor.	10 câștiguri	à 1000 cor.
1 „	50.000 „	20 „	500 „
1 „	20.000 „	50 „	100 „
1 „	10.000 „	100 „	50 „
2 câștiguri	5.000 „	1000 „	20 „
5 „	2.000 „	6500 „	10 „

Tragerile se fac irevocabil în 30 Iunie 1898. — Fiecare los costă 2 fl. v. a.

Losuri se pot căpăta la direcțiunea loteriei în Budapesta, la toate oficiile de mine de sare și dare, la cele mai multe oficii postale, la organele încredințate cu vinderea losurilor cari se află în toate orașele și locurile mai însemnate.

Budapesta, în Aprilie 1898.

[1028] 5-6

Direcțiunea loteriei reg. ung.

Pomada de păr Magda

de specia Kessler,

[964] 5-15

fabricate pe base dermatologice-trapeutice, în urma compoziției sale cel mai bun mijloc

în contra mătreaței și a căderii părului.

Pomada-Magda, după folosire de mai mulți ani, e cu totul nestricăcioasă, ajută creșterea părului și ca excelent mijloc în contra ziselor boale de păr și la copii e foarte de recomandat.

Magazin principal de expediție la **Kessler Rezső**,
farmacist, Gyertyámos (comitatul Torontál).

Preț 3 coroane.

Depozite în următoarele apotece: în Budapesta Török József, király-utca 12. Dr. Eger, apot. la „Vultur“. Dr. Budai Emil, Városház-tér 7. Raditz Robert, József-körút 64. Pojon: Czollner Vilmos, Lőrincikapu-ut. Miskolc: Barnich Gyula, Székes-Fehérvár: Say Rudolf. Seghedin: Barcsay Károly. Dobruja: Mihalovits Jenő. Arad: Földes Kelemen. Timișoara: Theodor Albert. Verșe: Küchler Béla. Caransebeș: Müller F. Jakab. Sibiu: Molnár I. C., Parfumeria Meltzer. Brașov: Jekelius Nándor. Kelemen Ferenc, Victor Roth. Reghin: Wermescher Emil. Sighișoara: A. W. Lingner.

Diplomă de onoare.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Diplomă de onoare.

Se recomandă a executa următoarele:

OPURI și BROȘURI

Placate

BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE CUNUNIE

Carte și epistole

Circulare și preț-curenturi

Note

Mare deposit

de cuverte, cerneală, recușite de scris,
ceară de pecetluit etc.

Comande din afară
se efectuează repede.

Bilete de vizită

după plac și cerere

Mare deposit

de hârtie de scris și concept, precum și hârtie fină
de epistole
cu plicuri în casete.

Biblioteca populară a „Tribunei“

Diferite cărți științifice și literare
Elegant legate sau broșurate.

Dicționar

român-german și german-român.

Prețuri foarte moderate.

Strada Poplăcii Nr. 15.

Librărie românească în Sibiu.

Strada Poplăcii Nr. 15.